

Centralstationshuset Stockholm år 1890; t. h. skymtar annexet. Många av medlemmarna år 1890 hade sin verksamhet i dessa byggnader.

Bland personer, som ha samma eller likartad verksamhet, har ofta kunnat förmärkas ett behov att sluta sig samman. Det är en företeelse, som kan skönjas i människors strävan att komma i förbindelse med varandra, i att stammar bildas och nationer uppstå. Under alla tidsåldrar, från den grå forntiden till våra dagar, ha människorna utnyttjat de förhandenvarande kommunikationerna för erhållande av dylik förbindelse sins emellan. Sålunda ha vägarna, enkannerligen järnvägarna, framförallt tjänat behovet av sammanslutning. För alla dem, som arbeta i järnvägarnas tjänst, ligger det därför alldeles särskilt nära till hands att följa det stora föredömet: att sammansluta sig – att bilda förening.

Författaren till 50-årsjubileets minnesskrift, Oscar Werner, har från föreningsveteranen Gustaf Welin mottagit följande träffsäkra karaktäristik av de förhållanden, som skulle motivera föreningens bildande. ”Det är lätt att begripa och därför också lätt att påpeka, att

inom en så stor samling som statsbanepersonalen önskan skall förefinnas och göra sig gällande om sammanslutningar i kamratligt syfte. Det har ju redan för länge sedan sagts om oss järnvägsmän, att vi ha en naturlig fallenhet att likasom 'bilda familj'. Föreningsväsendet har också bland oss tagit en fart, som är rätt säregen. Kårens storlek är naturligen en av orsakerna härtill. Men även järnvägsmannayrkets mångskiftande art och beskaffenhet gör sitt till. Dess livaktighet, dess ur skilda synpunkter mångsidiga beröring med allmänheten, den intresseväckande farten i dess verksamhet – allt som allt gör att vi har mycket att språka om, och att sällskaplig samvaro under vilostunder därför är lockande. Och slutligen – hur underligt det än kan låta – så bidrar säkerligen *faromomentet* i tjänstens utövning i någon mån till en kamratlig sammansvetsning yrkesbröder emellan". Så talar så sant den erfarne hedersledamoten.

I samma mån som personalen vid de svenska statsbanorna blev allt talrikare blev också behovet att sammansluta sig allt större, och så kom det sig, att år 1890, eller under statsbanornas 35:te trafikår, detta behov tog sig uttryck i bildandet av en statsbanornas tjänstemannaförening.

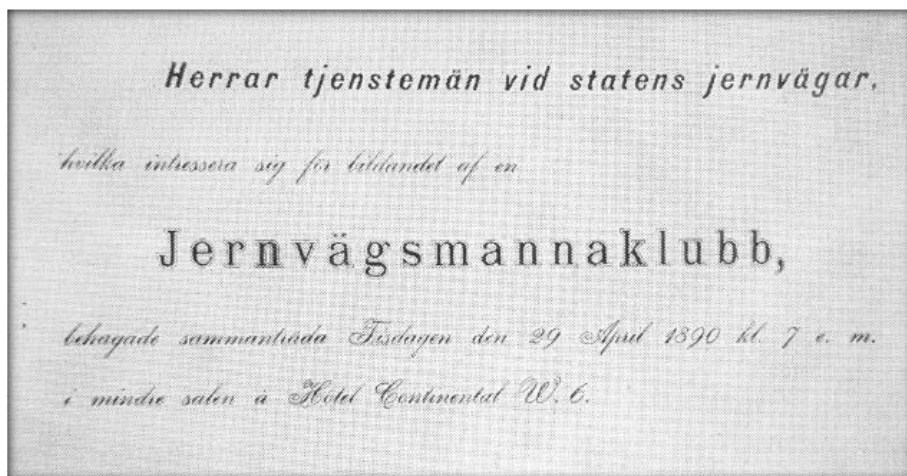
Under innevarande år 2015, statsbanornas 160:e trafikår, kan denna förening sålunda fira sin 125-åriga tillvaro.

Som ett led i detta jubileum framlägges denna minnesskrift, som inom en enkel ram skall söka tolka föreningens arbete och fröjder under de gångna 125 åren och söka visa huru statsbanornas tjänstemannaförening i sin ringa mån utfört en gärning av värde för medlemmarna och därmed också för statsbanorna.

Den inledande delen av skriften är hämtad från föreningens minnesskrift från 50-årsjubileet 1940, därefter från efterforskningar i arkiv, i eget material, Trafikverkets järnvägsmuseum i Gävle, Kungliga biblioteket och Riksarkivet.

Föreningens tillkomst, styresmän och inre organisation.

Det var några behjärtade män vid statsbanorna, som i början av april 1890 lät bud utgå till tjänstemännen inom järnvägsstyrelsen och vid linjeförvaltningarna att sammanträda tisdagen den 29 april 1890 i mindre salen å Hôtel Continental (W. 6) i och för bildandet av en *Järnvägsmannaklubb*.

Budet, som år 1890 gick ut till statsbanornas tjänstemän

På utsatt tid sammankom också ett hundratal järnvägstjänstemän, varvid John Lundberg i järnvägsstyrelsen – som människa och järnvägsman allmänt värderad och aktad – på initiativtagarnas vägnar höll inledningsanförandet. John Lundberg utsågs att leda förhandlingarna och Adolf d'Ailly att föra protokollet. Man var allmänt ense om, att en sammanslutning borde åstadkommas. För att utreda frågan, huruvida den blivande föreningen skulle redan vid starten förskaffa sig en egen lokal, tillsattes en kommitté, som därjämte fick i uppdrag att uppgöra förslag till organisation av en förening för statens järnvägars tjänstemän. Till medlemmar i kommittén utsågs John Lundberg, Tønnes Algren, Karl Karlsson, Gustaf Sjövall, August Åhlin och Adolf d'Ailly, vilka bemyndigades

Hôtel Continental år 1890, med flaggan hissad. I salen i högra flygeln stiftades föreningen.

att med sig adjungera Robert Myhrman, Otto Setterberg, Gustaf Westberg och Gustaf Welin.

Denna kommitté arbetade snabbt och överlämnade i en den 21 maj 1890 dagtecknad och till "Herrar Tjänstemän vid Statens Järnvägar" ställd skrivelse förslag till stadgar samt utsände inbjudan till intresserade att den 2 juni 1890 sammanträda å Hôtel Continental i Stockholm. Här infann sig också över ett 50-tal tjänstemän, vilka utsåg Carl Taube att leda förhandlingarna och Adolf d'Ailly att föra protokollet. Mötet beslöt att bilda förening och godkänna de föreslagna stadgarna. Vidare bestämde de närvarande, att föreningens namn skulle vara "Statsbanornas tjänstemannaförening". Sedan 49 av de närvarande, sålunda ganska mangrant, antecknat sig som medlemmar av föreningen, valdes till föreningens första styrelse: Carl Taube, Robert Myhrman, Knut Killander, Carl Bratt, John Lundberg, Tønnes Algren och Hilmer Olsson, samt till suppleanter: Adolf d'Ailly, Oskar Wiklander, Fredrik Rydbeck och Gustaf Sjövall.